

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 Ps 804997 20 Spp
Sarajevo, 3.11.2020. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, odlučujući o zahtjevu Općinskog suda u Sarajevu od 17.6.2020. godine za rješavanje spornog pravnog pitanja u predmetu tog suda broj 65 0 Ps 804997 19 Ps, na osnovu odredbe člana 61. Zakona o parničnom postupku (Službene novine F BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15-u daljem tekstu ZPP-a), te odredbe člana 18. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta (Službeni glasnik BiH broj 66/12 i 40/14), na sjednici Građanskog odjeljenja održanoj 3.11.2020. godine donio je:

O D L U K U

Odbacuje se zahtjev Općinskog suda u Sarajevu za rješavanje spornog pravnog pitanja u predmetu tog suda broj 65 0 Ps 804997 19 Ps.

O b r a z l o ž e n j e

Općinski sud u Sarajevu, u privrednom sporu tužitelja „Neno Cop“ d.o.o. Brčko i tuženog Sberbank BH d.d. Sarajevo radi ništavosti ugovora, pred Vrhovnim sudom Federacije je zahtjevom od 17.6.2020. godine, zaprimljenim u ovaj sud 23.6.2020. godine, pokrenuo postupak radi rješavanja spornog pravnog pitanja na prijedlog tuženog, u smislu odredbe člana 61a. ZPP-a. Uz zahtjev je dostavio spis tog suda broj 65 0 Ps 804997 19 Ps.

Zahtjev prvostepenog suda za rješavanje spornog pravnog pitanja sadrži navode tužitelja iz tužbe, navod tuženog u odgovoru na tužbu da osporava pravni osnov i visinu tužbenog zahtjeva, da je tuženi podnio zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja, te njegov sadržaj.

Zahtjev ne sadrži kratak prikaz utvrđenog činjeničnog stanja u konkretnoj pravnoj stvari, niti razloge zbog kojih se sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja, niti sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja. Prvostepeni sud ističe da u tom sudu postoji veliki broj predmeta po istom pravnom osnovu, ali da u trenutnoj fazi postupka ne može dati sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja jer bi prejudicirao odluku u ovoj pravnoj stvari, pa po zahtjevu tuženog dostavlja spis Vrhovnom sudu Federacije BiH na odluku.

Tuženi sporna pravna pitanja definiše na sljedeći način:

- da li je ugovaranje naknade za usluge banke za odobravanje kredita zabranjeno bilo kojim važećim propisom u F BiH,
- da li se odredba člana 1065. ZOO, koja određuje bitne elemente ugovora o kreditu, može tumačiti na način da je ugovorom o kreditu zabranjeno ugovarati posebnu naknadu banke za troškove obrade kredita,
- da li je svrha propisa o efektivnoj kamatnoj stopi upravo to da se u jedinstvenom procentu efektivne kamatne stope iskažu i nominalna kamatna stopa i svi ugovoreni troškovi obrade kredita,
- u slučaju postojanja eventualne neekvivalentnosti davanja, da li je zbog toga ugovor ništav ili je samo pobojan,
- ukoliko je banka ponudila zaključenje ugovora o kreditu sa određenom ili odredivom kamatom i troškovima obrade kredita, te korisnik slobodnom voljom prihvatio zaključenje takvog ugovora, da li se može smatrati da je banka postupila protivno načelu savjesnosti i poštenja kako je ono definisano u članu 12. ZOO ili se radi o postupanju u skladu sa članom 10. ZOO, koji propisuje osnovno načelo slobode uređivanja obligacionih odnosa,
- da li se odredba ugovora kojom se ugovara plaćanje određenog ili odredivog novčanog iznosa može smatrati ništavom u smislu člana 47. ZOO koji propisuje „kada je predmet obaveze nemoguć, nedopusšten, neodređen ili neodrediv, ugovor je ništav“,
- polazeći od toga da je među parničnim strankama nesporno da ugovor o kreditu ne bi ni bio zaključen da u njemu nije sadržana odredba o naknadi troškova obrade kredita, te da ova odredba ugovora u suštini određuje cijenu davanja kredita, da li je moguće utvrđivati djelimičnu ništavost ugovora u odnosu na ovu ugovornu odredbu kada stav 1. člana 105. ZOO-a izričito propisuje da „ništavost neke odredbe ugovora ne povlači ništavost i samog ugovora ako on može opstati bez ništave odredbe i ako ona nije bila ni uslov ugovora ni odlučujuća pobuda zbog koje je ugovor zaključen“,
- da li odredbe člana 17. Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga F BiH i člana 54. Zakona o zaštiti potrošača u BiH propisuju obavezu banke da specificira iz čega se sve sastoji naknada za troškove obrade kredita ili propisuju obavezu banke da na jasan način u ugovoru iskaže kolika je ukupna suma troškova koji je korisnik kredita dužan isplatiti banci,
- imajući u vidu da, ako je neki ugovor ništav ili ako je ništava neka odredba tog ugovora, onda ta ništavost postoji od momenta zaključivanja ugovora, te ona ne nastaje donošenjem sudske presude, niti se tada zasniva bilo kakva obaveza, postavlja se pitanje kada je nastalo neosnovano bogaćenje, tj. da li je ono nastalo onog momenta kada je banka naplatila iznos troškova obrade kredita ili onog momenta kada je donesena presuda kojom se utvrđuje ništavost ugovorne odredbe, te, shodno tome, kada počinju teći zastarni rokovi za neosnovano bogaćenje.

Odredbom člana 61a. stav 1. ZPP-a propisano je da ako u postupku pred prvostepenim sudom u većem broju predmeta postoji potreba da se zauzme stav o spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred prvostepenim sudovima, prvostepeni sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke zahtjevom pokrenuti postupak pred Vrhovnim sudom Federacije radi rješavanja spornog pravnog pitanja.

Prema odredbi člana 61b. stav 1. ZPP-a zahtjev iz člana 61a. stav 1. ovog zakona treba sadržavati kratak prikaz utvrđenog stanja stvari u konkretnoj pravnoj stvari, navode stranaka o spornom pravnom pitanju i razloge zbog kojih se sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja. Sud će uz zahtjev priložiti i sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja. Zahtjev se ne dostavlja strankama na izjašnjenje.

Odredbom člana 61c. stav 1. ZPP-a propisano je da će Vrhovni sud Federacije BiH odbaciti kao nepotpun ili nedozvoljen zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja.

Iz sadržaja zahtjeva za rješavanje spornog pravnog pitanja proizilazi da je prvostepeni sud proslijedio ovom sudu prijedlog tuženog za rješavanje spornog pravnog pitanja bez razloga zbog kojih se sud obraća sa zahtjevom i bez sopstvenog tumačenja spornog pravnog pitanja uz konstataciju da bi to značilo rješavanje pravne stvari u ovom postupku, odnosno prejudiciralo odluku. Uz izostanak izjašnjenja suda da li se radi o spornom pravnom pitanju, kao i sopstvenog tumačenja spornog pravnog pitanja, tada se u konkretnom predmetu radi o prijedlogu stranke, kojeg je prvostepeni sud proslijedio Vrhovnom sudu Federacije BiH radi odlučivanja.

Kako je zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja prvostepenog suda nepotpun jer ne sadrži procesno-pravne pretpostavke iz odredbe člana 61b. ZPP-a da bi se o istom odlučilo, to je isti valjalo odbaciti saglasno odredbi iz člana 61c. stav 1. ZPP-a u vezi sa odredbama iz članova 61a. stav 1. i 61b. stav 1. ZPP-a.

Predsjednica Građanskog odjeljenja
Zdravka Grebo Jevtić,s.r.